

Muhulane

Nr 2 (339)

Veebruar 2018 (küünlakuu)

Muhu leht

Külasema külakool kutsub huvilisi Muhu Lasteaia saali pühapäeval, **4. veebruaril kell 13.00.**

Meisterdame koos kauneid prosse ja otsime vastust küsimusele, kes on seltsidaamid ja millega nad tegelevad.

Õpetajaks on Ulvi Aer Orissaarest.

Plaanis on ka üks magus üllatus.

Kooliraha endiselt 1 euro.

18. veebruaril kell 14 Muhu Põhikooli saalis esitab **Salme Vallateater** H. Ibseni näidendi

“Nukumaja”

pilet 5 / 3 eurot.

Lugupeetud koorilaulu armastav rahvas!

Alanud on registreerimine **6.-7. juulil 2019. aastal Tallinna lauluväljakul toimuvale XXVII üldlaulupeole “Minu arm”**. Sellel laulupeol tähistatakse suurt juubelit - laulupeo sünnist möödub 150 aastat.

Kui Sa tunned, et tahaksid koos Muhu segakooriga laulupeo protsessis osaleda, siis palun anna endast märku **enne 20. veebruari** 2018 meiliaadressil muusik45@gmail.com

Kooriga oleks soovitatav liituda juba käesoleval hooajal või siis hiljemalt septembri algul.

OLETE OODATUD

Muhu spordihalli

23. veebruaril kl 19

EV 100. aastapäevale pühendatud kontserdile

ja 2017. aasta preemiate üleandmisele

24. veebruaril kell 9

EV 100. aastapäevale pühendatud **pidulik hommik** Hellamaa laululaval.

Näärikuu ja küünlakuu Muhu Muuseumis

Talv on küllastajatevaene aeg. Koolivaheajal käisid mõned pered. Jaanuaris küllastasid muuseumi kaks suurt gruppi. Üks oli Peterburist, kes tutvus meie jõulu- ja näärrikommetega. Venelased jäid meiega väga rahule ning saatsid tagasisideks toreka kaardi. Teine meeldiv grupp oli Leedust.

Muuseumi juhataja ja teadur käisid tormi trotsides Hiiumaal muuseumide koostöö koosolekul. Edaspidi on plaanis koostöös uurida kalanduse teemat Lääne-Eesti saarte muuseumide kogudes.

Pragu turistidest vaiksomal ajal tegeleme rohkem oma kogudega ja Muuseumide Infosüsteemi kirjelduste lisamisega.

2. veebruaril kohtub muuseumi esindaja Muhu lasteaia lastega, et rääkida küünlapäeva kommetest. Algusega kell 12 on muuseumi kontorihoones küünlapäeva istumine. Eda Maripuu räägib teemal „100 aastat tagasi Muhu ja

Saaremaa küünlapäevaga, mandriinimesed ilma küünlapäevata”. Kas tekkis küsimus, mis see tähendab? Vastuse saamiseks tule palun väljakuulutatud päeval muuseumi kontorihoonesse ja saad vastuse.

17. veebruaril tähistame Juhan Smuuli 96. sünniaastapäeva. Kell 11 käime ära monumendi juures ja peale seda istume kohvilauas ja räägime teemal „Juhan Smuul ja tema ristiisad”. Kõik huvilised on teretunud meie kontorihoonesse.

Üleskutse: palun andke Muhu Muuseumile teada, kas teil on kodus kunstiteoseid, millel on kujutatud Muhu maastikku, sündmusi, inimesi, hooneid ja kas te olete nõus andma neid näitusele. Nimelt meil on plaanis koostöös Tõnis Kipperiga koostada selle aasta suve teises pooles Kunstitalis näitus „Muhu kunstis”. Kontakt: muuseum@muhumuuseum.ee;

telefon: 454 8872, 501 1566.

Muhu Muuseumis praegu vaadatavad näitused: Välja I korruse fuajees „Lase minu lambad laialt käia”, II korruse fuajees näitus „Muhu lapsed 20. sajandil”, II korrusel püsinäitus „Muhu tekstiil”, Toomal: Kirjanik Juhan Smuuli sünnikodu vanade hoonete ja taluvaraga, all keldris näitus „Meremeeste kirjad”, Tooma talu rehalses Ivo Kõvamehe näitus „Ennenuti”.

23. veebruaril oleme avatud kella 10-14 ja 24. veebruaril oleme suletud.

Muhu Muuseum on avatud T-L kella 10-17. Kohvi ja väikeses valikus suveniire saab soetada endale muuseumi kontorihoonest Väljal.

Tervitustega,

Siret Jõeleht

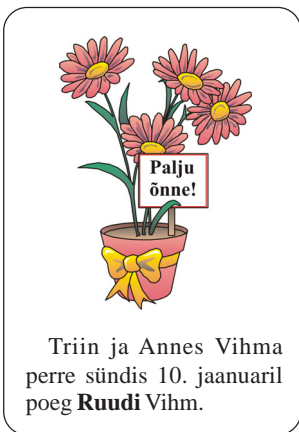
Muhu Muuseumi tegevusjuht

ISSN 1736-289X

9 771736 289007

Vallavalitsuse istungitelt

Teade

Muhu Lasteaed ootab avaldusi hiljemalt **15. aprilliks** neilt, kes soovivad lapsele lasteaia kohta alates 1. septembrist 2018. Avalduse blankett saadaval Muhu valla kodulehel ja Muhu Lasteaias.

Volikogu 18. jaanuari istungi päevakorrast

- Nõusoleku andmine Muhu Valla Kommunalaametile kaubiku soetamiseks,
- Matusetootuse määra kinnitamine,
- Lasteaiaõpetajate töötasu alammäära suurendamine,
- Reklaamimaksu määrase kehtestamine,
- Muhu valla hankekord,
- Määruse „Muhu Lasteaia arengukava kinnitamine” muutmise,
- Muhu valla arengukava koostamise algatamine,
- Vallavara võõrandamine enampakkumise korras,
- Koguva küla Koguva sadama detailplaneeringu algatamine, KSH algatamata jätmise,
- Volikogu 30.11.2017. a otsuse nr 16 „Maaüksuse koormamine isikliku kasutusõigusega” muutmise,
- Muhu valla kohalike teede ja erateede nimekirjade kinnitamine,
- Muhu valla valimiskomisjoni moodustamine,
- Audiitori määramine,
- Osalemise kohaliku omavalitsuse üksuste üleriigilises liidus, esindajate ja nende asendajate nimetamine,
- Revisjonikomisjoni 2018. aasta tööplani kinnitamine,
- Informatsioonid (Mõega k põhjavesi, koolimaja vahekoriidor, Kuivastu hotell, projekti-taotlused, reoveepuhasti, nn Saaremaa silla küsimus, volikogu komisjonide põhimäärus).

10. jaanuar

Otsustati toetada lapse osalemist MTÜ FC Kuressaare Jalgpallikool jalgpalli treeningutel.

Otsustati anda otsustuskorras Muhu vallale kuuluva Raunmäe mü metsaga kaetud osa (u 0,68 ha) lammaste karjatamiseks.

Anti nõusolek maaüksuste riigi omandisse jätmiseks ja määrati koha-aadressid (Levalõpme k Kirve, Kallaste k Pangaaluse, Lõetsa k Kihva, Kiilu ja Elli, Kapi k Metsa, Hellamaa k Pisi-Saadu, Igaküla Ranna-Saadu ja Eku).

Väljastati reklaami eksponeerimise luba OÜ-le Prisma Net reklaamide paigaldamiseks Liiva (12,6 m²) ja Kuivastu (12,0 m²) küladesse.

Väljastati projekteerimistingimused vastavalt kaalutusotsustes esitatud tingimustele:

- Linnuse k Linnamäe mü uue elamu püstitamiseks,
- Mõisaküla Ranna-Uuelu mü olemasoleva elamu lammutamiseks ning uue elamu püstitamiseks.

Vaadati läbi volikogule esitatavad materjalid, avaldused jm teave.

24. jaanuar

Kinnitati Muhu valla üldplaneeringu koostamise konsultandi leidmiseks korraldatud hanke tulemused: parimaks tunnistati Hendrikson & Ko OÜ pakkumus.

Otsustati kehtestada Suuremõisa

k Lageda mü detailplaneering.

Kinnisasja liitmiseks sobiva katastriüksuse moodustamine ja selle erastamine: Mõega k Karjaaia, tootmismaa, määrati maa maksustamishind.

Otsustati võõrandada avaliku kirjaliku enampakkumise korras Muhu vallale kuuluvad kinnistud:

- Kantsi k Adometsa mü (2,42 ha, alghind 5700 eurot),
- Suuremõisa k Vana-Tamme mü (3,8 ha, alghind 7700 eurot).

Otsustati moodustada Muhu valla arengukava 2019–30 koostamiseks juhtrühm (Annika Auväart, Jaan Kesküla, Kalev Kütt, Piret Lang, Raido Liitmäe, Mihkel Ling, Meelis Mereäär, Marii Pregel, Tiina Saar, Ain Saaremäel, Pille Tamm, Ave Toomsalu, Triin Valk, Indrek Võeras).

Määrati sotsiaalhoolekandeline hüvitis, kinnitati sotsiaalkomisjoni ettepanek.

Väljastati ehitusluba Suuremõisa k Muda mü puurkaevu rajamiseks.

Väljastati kasutusluba püstitatud suvilale:

- Kallaste k Kasevälja mü,
- Põitse k Kolga mü.

Otsustati anda luba MTÜ-le Loomekoda projektlaagri „Loomelaager Muhumaa” läbiviimiseks Koguva k Vanatoa turismitalus 17.–22.6. ja 1.–6.7.2018.

Otsustati toetada lapse osalemist MTÜ FC Kuressaare Jalgpallikool jalgpallitreningutel.

Kinnitati haridusasutuste tegevuskulud:

- Muhu lasteaia 2018. a kohamaksu tegevuskulu arvestuslikuks maksumuseks lapse kohta 316,56 eurot kalendrikuus;

- Muhu põhikooli 2018. a õpilaskoha tegevuskulu arvestuslikuks maksumuseks ühe õpilase kohta 144,87 eurot kalendrikuus.

Vaadati läbi avaldusi, vahetati teavet.

31. jaanuar

Otsustati liita Mäla k Simmumardi kü-d üheks kat.üksuseks (elamumaa).

Otsustati määrata Nõmmkülas asuvate Lepanurga ja Uus-Intsu küte piiride muutmisel tekkivate katastriüksuste sihtotstarbekes maatulundusmaa.

Määrati sotsiaalhoolekandeline hüvitis.

Väljastati projekteerimistingimused Suuremõisa k Ränga mü elamu ehitamiseks kaalutusotsuses esitatud tingimustel.

Väljastati kasutusluba Tusti k Andrese mü püstitatud elamule.

Kinnitati Muhu valla kommunaalametile väikekaubiku soetamiseks läbi viidud hanke pakkumustulemused: edukaks tunnistati AS Info-Auto pakkumus.

Muhu Vallavalitsus müüb avaliku kirjaliku enampakkumise korras järgmised Muhu vallale kuuluvad kinnistud:

Kantsi küla Adometsa maaüksus (katastritunnus 47801:004:0484, pindala 2,42 ha, 100% maatulundusmaa), **alghinnaga 5 700 eurot**;

Suuremõisa küla Vana-Tamme maaüksus (katastritunnus 47801:007:0292, pindala 3,8 ha, 100% maatulundusmaa), **alghinnaga 7 700 eurot**.

Tagatisraha suurus 10% objekti alghinnast peab olema laekunud Muhu Vallavalitsuse Swedbank kontole nr EE782200001120228703 hiljemalt 13. veebruaril kell 23.59.

Pakkumise võib teha ühele või mõlemale kinnistule. Kirjalikul enampakkumisel osalemiseks esitatakse Muhu Vallavalitsusele e-posti teel digitaalselt allkirjastatuna pakkumine märgusõnaga „ADOMETSA” ja/või „VANA-TAMME” aadressil vald@muhu.ee

Pakkumiste esitamise tähtaeg on 14. veebruar 2018. a kell 9. Vajadusel lisainfo Raido Liitmäe, tel 508 2776, e-post raido.liitmae@muhu.ee

Pakkumine peab sisaldama: Pakkuja nime ja elu- või asukoha aadressi; tõendit tagatisraha tasumise kohta; sõnadega välja kirjutatud pakutavat ostusummat; pakkumise esitaja allkirja, juriidilise ja füüsilise isiku esindaja puhul volikirja; kohustust tasuda ostusumma, sõlmida ostu-müügileping hiljemalt 10 tööpäeva jooksul peale tehingu sooritamist; kohustust tasuda ostu-müügilepingu sõlmimisel notaritasud.

Enampakkumisest võivad osa võtta kõik füüsilised ja juriidilised isikud, kes ei ole enampakkumise läbiviimiseiga seotud ja kellel puuduvad maksuvõlad. Pakkumised, mis ei ole esitatud tähtaegselt või ei vasta eelpool nimetatud nõuetele, enampakkumises ei osale.

Detailplaneeringu teade

Muhu Vallavalitsus kehtestas 24.1.2018. a korraldusega nr 8 Suuremõisa külas asuva Lageda maaüksuse (47801:007:1020, elamumaa, 16666 m²) detailplaneeringu.

Detailplaneeringuga muudetakse Muhu Vallavolikogu 27.11.2013 otsusega nr 8 kehtestatud detailplaneeringut Lageda maaüksusele planeeritud hoonestusala suuruse ja asukoha osas. Muus osas planeeringulahendust ei muudetud ning planeering on tervikuna elluviidav.

Nimetatud korraldusega saab tutvuda Muhu Vallavalitsuses (Liiva k, Muhu v, Saare mk) ja aadressil www.muhu.ee/ Dokumendiregister.

Täiendav info tel 453 0680, maa@muhu.ee

Mõttele kaasa: kus võiksid asuda meie valla kirjakastid?

Omniva korrastab kirjakastide võrgustikku, et paigutada kirjastid nähtavatesse ja käidavatesse asukohtadesse, kus inimestel oleks neid mugav kasutada. Parimate asukohtade väljaselgitamiseks palutakse kohalike inimeste ja kogukondade abi.

Kirjakastid on olnud praegustes asukohtades üldjuhul juba pikki aastaid, kuid inimeste liikumised ja harjumused võivad olla selle aja jooksul muutunud. Selleks, et postiteenuse kasutamine oleks inimestele mugav, paigutatakse kirjakastid asukohtadesse, kus elanikel on neid lihtne kasutada.

Kirjakastide võrgustiku uuendamine johtus eelmisel aastal läbi viidud uuringust, kus ilmnis, et inimesed soovivad kirjakaste näha eelkõige kohtades, kus nad niikuinii käivad – poe, vallamaja, raamatukogu vms juures. Uuring kinnitas Omniva enda statistikat, mille järgi kasutavad inimesed käidavates kohtades asuvaid kirjakaste rohkem, isegi kui vähemkäidavas kohas asuv kirjakast on elu- või töökohale lähemal.

Omniva palub vallaelanikel saata kirjakastide paremate asukohtade osas **ettepanekuid kuni 20. veebruarini** aadressile info@omniva.ee

Küla	kirjakasti aadress	asukoha kirjeldus	kasti nr	Kirjakasti olukord
Igaküla	Igaküla	Kauplusauto peatus	13-105	Ei kasutata
Kuivastu	Kuivastu sadam	Kuivastu sadam	13-113	Vähese kasutusega
Pädaste	Pädaste	Männiku talu	13-143	Vähese kasutusega
Võlla	Võlla	Ristikivi talu	13-145	Vähese kasutusega
Rässa	Rässa	Küla keskel	13-146	Vähese kasutusega
Simisti	Simisti	Simisti bussipeatus	13-147	Vähese kasutusega
Suuremõisa	Suuremõisa	Kauplusauto peatus	13-172	Vähese kasutusega
Liiva	Liiva	Liiva postkontor, välimine 13-180		Vähese kasutusega
Nõmmküla	Nõmmküla	Nõmmküla kauplus	13-184	Vähese kasutusega
Kallaste	Kallaste	bussipeatuse lähedal	13-186	Vähese kasutusega
Ridasi	Ridasi	Küla sildi juures	13-191	Vähese kasutusega
Piiri	Piiri	Rahvamaja	13-192	Vähese kasutusega
Koguva	Koguva	Muhu Muuseumi parkla	13-194	Vähese kasutusega
Lõetsa	Lõetsa	Pumbamaja	13-313	Vähese kasutusega
Tupenurme	Tupenurme	Uuelu talu	13-314	Vähese kasutusega
Külasema	Külasema	Koosi talu	13-36	Vähese kasutusega
Hellamaa	Hellamaa	Hellamaa rahvamaja	13-56	Vähese kasutusega
Raugi	Raugi	bussipeatus	13-77	Vähese kasutusega
Tamse	Tamse	Tamse koolimaja	13-80	Ei kasutata

Valdade ühispöördumine väinatammi õhuliini asjus

Saaremaa, Hiiumaa ja Muhu vald tegid ühispöördumise, milles väljendavad muret Väikese väina tammil kulgeva õhuliini kahjuliku mõju pärast, kirjutas 24. jaanuari Meie Maa. Õhuliin on suureks ohuks väinas peatuvatele ja pesitsevatele veelindudele, eriti suurematele rändlindudele.

Pöördumine adresseeriti riigikogu keskkonnakomisjonile, keskkonnaministeeriumile, majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumile, Eesti ornitoloogia ühingule ja Elering AS-ile ning sellele on alla kirjutanud vallavanemad Madis Kallas, Reili Rand ja Raido Liitmäe. Vallad kutsusid kõiki asjaosalisi üles planeerima perspektiivne jätkusuutlik lahendus olemasoleva õhuliini asemele.

Vastav teostatavus- ja kuluanalüüs aitaks probleemiga edasi liikuda, hakata otsima rahastusallikaid ja annaks sõnumi, et Eesti võtab riigina Natura 2000 kaitsekohustusi tõsiselt.

Muhu jahimehed küttisid 763 siga

Muhu jahiselts on maakonna suurim, kirjutas 20. jaanuari Saarte Hääl. Seltsi esimees Heinart Laanväli sõnul pole Muhus varem nii palju metssigu olnud kui nüüd. 15. jaanuari seisuga on jahihooajal lastud juba 763 metssiga (2013. aastal küüti terve jahihooaja jooksul 596 siga, mis oli seltsi senine rekord).

Peterburi turistidele kõneles Koguva ajaloost Meelis. Siret Jõeleit.

Külasema Aastategijad selgusid kolmekuningapäeva peol Koguva Vanatoal: need on Helina ja Simone Kikerist.

Kalmer Saar.

Suure väina silla teemad

said tänava jaanuarikuus uue hoo sisse tänu kahele ärimehel. Raivo Heina ja Raivo Kütti loodud firma eesmärk on luua silla näol püsühendus mandri ja Muhu vahele. Kahe Raivo idee on kogunud hulga poolt- ja vastuargumente. Ja lehtedel on jälle “habemega lugusid”, mida avaldada.

30. jaanuari kirjutas Saarte Hääl muhulane Jaan Tamm, sõitjate ja veoste üle Suure väina veo perspektiivse korraldamise kava koostamise ja keskkonnamõju strateegilise hindamise kunagise töörühma liige. Ta rõhutas: “Et me oma asjade ehk megaprojektide ajamisel pole kauboikapitalismist ikka veel lahti saanud, näitab kujukalt viimaste Eestit puudutavate transpordiprojektidega toimuv. Enne, kui kohalik elanik nendest teadagi saab, on kusagil kaugel (Brüsselis, Helsingis jm) või ka lähedal (näit Toompeal) asjad juba otsustamisjärgus või isegi otsustatud.” Saaremaa maailma viimisest jutlustajad unustavad aga ära Muhu saare. Sillaidee väljakäinud ärimeeeste jutt on täis vasturääkivusi, kõneldes koguni põhiõigustest. Ent teatud eraldatud tagab kõigepealt turvalisuse.

“Nagu näitas Tartu lähedale soovitava tselluloosi-megategahese riikliku planeeringu käivitamine, võib meie riigis kõike juhtuda,” toonitas autor. “Kui see Helsingi tunneli kui ka Suure väina silla puhul räägitakse erainitsiatiivist ja ka erarahastusest, ei ole see ometi nii. Eurotoetusteta seda valmis ei tee. Pealegi, nagu on näidanud Eesti transpordihendustesse ehk betooni paigutatud eraldised, ei ole selline suundumus jätkusuutlik. Meil lihtsalt ei ole selle korrahooldmiseks juba praegu, rääkimata tulevikust, piisavalt vahendeid.” J. Tamme arvates tuleb alustada tähtsamatest “pudelikaaltest”, nagu Kuivastu, Liiva ja ka väinatammi liiklus.

Ettevõtja ja suvemuhulase Erik Ehasoo mõtteid vahendas 20. jaanuari Saarte Hääl, toetudes Äripäevas ilmunule. Ehasoo meelest on silla mõju Muhu saarele selgelt negatiivne: “Muhu ühendamine sillaga on oht selle kultuuri säilimisele,” ütles ettevõtja. Paiga erakordset rahu, vaikust ja ökoloogilist puhtust on aina raskem kaitsta, kui ööpäev läbi kostab eemalt maanteemüra, mis on maailmas kasvav probleem. Saaremaalased saaksid projektist majanduslikku kasu, samal ajal peaks Muhu kandma selle pikaajalist koormust. Kui muhulastelt siiski nõusolek saadakse, tuleks teha kõik võimalik, et vähendada negatiivset mõju Muhu saarele: “suurenenud koormusega maantee äärde tuleb ehitada müraseinad, loomadele ökosillad ja tunnelid”.

Roheliste liider Aleksander Laane aga kinnitas 31. jaanuari Meie Maas, et sild pole lahendus, tunnel on: “Üha kahaneva puhta keskkonna juures, mis on inimese elu eeltingimus, tuleb kõikide nii suurte projektide puhul lähtuda ettevaatusprintsipist. Oleks loogikaviga jätta kõige olulisemad mõjud inimese keskkonnale rahast pimestatuna arvestamata. Ka ei ole sild täiesti ilmastikukindel ühendustee tormide ja jäätumise ajal.”

Autori sõnul valmistaks sild probleeme nii viiherhüljestele kui rändlindudele. Ta töös ära ökoloog Mart Jüssi sõnad: „Suurte asjade mõtlemiseta ja teadmisteta äratagemise vaim pärineb sealtsamast, kust Araali merre (endine meri, nüüdne soolasoo Aasias) voolanud jõgede keeramine kõrbe, et põllumajandus ikka kasvaks! Tulemuseks on nii mere kui ka põllumajanduse häving, inimeste eludest ja elupaikadest rääkimata.”

Muhu saarest

Kirja pandud 1878

Paltimeres on palju soäri iseäranis Soome-maa ligidal. Eestimaa ligidal on vähem (napemine), aga kaunist suured. Wõtame nende seast Muhumaa (soäre) ja oatame tähta läbi.

Muhumaa on 19 wersta pitk ja niisamma lai. Tema piirid on: omingu pool Suurwäin lōuuna pool Rija abajas, õhhta pool pisike (wahike) wäin ja põhja pool on Soela wäin. Muhumaa ligidal on weel teisi wähiksi soäri, keda laiudeks nimetatse; õhhta pool Kōinastu- ja omingu pool Kesse-laiid, mõlemad pittkuti 3 wersta ja laiuti 2 wersta. Neiist on Kōinastulaiid õhhta pool; tema ja Muhumaa wahel on Kōinastusilm (Silmaks nimetatse nõhuke meri, mis kakks moaad kuost (ära) ää lahutab ja 2 suuremad merrd jälle ühendab).

*

Muhumaa on enamist lage ja ühtlame moa, arrba mõned küngud on õhhta pool, kõige suurem nende seast on: Eeko mägi, siis on Mustamardi-mägi, Seljamägi ja Lajakamägi. Nõgusid kohhte on wäga palju, kõige nõgum on Ekomäe alune.

Jõgesi on 2 ja sooni 2. Keskpaiika soaart jooseb Soonda-soon (jõgi) pittkuti 10 wersta, laiuti 3 süllda ja sügawuti 1 süllda. Akkab Leppiku allikast joosma ja loppeb Pädaste abaja ära, se on ta jooseb põhja poolt lōuuna poole. Omingu-pool on Lōetsa jõgi, jooseb Muhus sojärvest Lōetsa allamerre, se on õhhta alt omingo alla, ta on 2 wersta pitk, 6 süllda lai ja 1/2 sügav. Nossa soon alustab Wanamõiisa allikast ja jooseb Suuremõiisa lahhte (4 wersta pitk 1 süllda lai ja mõni jalg sügav). Suuremõiisa lahest jooseb Silmajõgi pisikkse-wäina. Silmajõgi on 30 süllda pitk 3 süllda lai ja 1 süllda sügav.

*

Silmajõest püdasse iga kewade wäga palju kalu, 1000 rubla eest (wärske kala nael maksab 2 kopikid). Teiste jõgede sees on aga wähe kalu. (Silma jõgi on Suuremõiisa päralt, kelle peremees on Mihhkel Truuwäärt (eestlane).

Nende jõgede sügawuse järel wõiksid seal laewad ojoda, aga nende jõgede põhhas on mittmes kohhtas kiwirägastikud. Peale selle on Muhus weel arrwamata palju allikud (ehk allikaid) ja wähiksi sooni, kis sui läbi jooswad. (Saaremaa nii suured sooned ja jõed

kuiwad ää iga sui).

Metsi on Muhus wähe. 3 kroonu metsa ja Mõisnikkude metsad on nõhukesed (nii sugused), et wõib majasid ehita. Talu meestel on aga tuli puu metsad, aga oma majade ehitamise taris wädawad Muhulased Soarema metstest puiid. Mõne talumehel on koa ead mettsa, aga ta ei sittku seda ää raisata.

*

Kliim on Muhus wäga hea, ei ole sui ülearu pala aga tallwe ülearu külm; wihm saab oma aru järel (parasast), aga et wäga sawuene moa-põhi on, ei kaswa seal wili heast. Üleüllse annab se maa 7 korrse seemne, aga kus hea arimise on soan ja kui hea aeg on, annab ta 12 ja 15-me korrse seemne. Wili mis maha külitse on: rukid, odrad, tali ja suinisud, kaerad, ubad, erned ja leatsed. Kõige enam tihasse tuhhlid (kartuhlid) maha ja istutatse koalõikid, koapsud (koapsuid), porgandime, sibulid ja muud.

Mettsades kasuwad mitme sugused puud nõnna kut: (nii reagitse ikka nõnna ja kui kut) tammed, soared, wahhtrad, jalakad, lõhmuspuid, kased, lepad, hoawad, lemmbrid ja palju teised. Okkpuudest kasuwad: kuused, männad ja kadagad. Põeslikud-puud on: sarapuu, sirinapuu, kibus, toomgas, kuckerkuusk, hõiskapuu, weherpuu, nasipuu ja muud. Põesad kes willja kanndwad on: okmaripuu, naistemaripuu, rosinas, soastrupuu ja muud.

*

Wiljapuud on: õumpuu, kirss, pirn, reegipuu, ja loomipuu.

On koa metstes (ja mittme sugused soomaadepeal) lilled (ni kui) nõnna kut: kanaätsed, kumelid, rukki siniellad, kurekatlad, rauudrjarohud, käekoatsed, warsakapjad, kukulinnukinnad, kullerkupud, nallernaadid, soosiniõllad (ellud), joanirohud, kaeraätsed, inngliätsed, laiinelilled ja arrwamata palju muid õisi.

Metstes ja soodes kasuwad mõned marjakaswatajad rohud nagu: (nii kui) moasikad, põlldmarjad, oarmarjad, poolgad, kukesilmad, sinikad, kaarmed, mustikad, jõhwikad ja mõned muud.

*

Ilusate metste sees, soomaade ja mere-eares on mitmesugused kenad linnud ja mõned neljajalksed metselajad. Metslinnud on: kottkad, jäneseuigid, kullid, korpid, waresed, kitsakad, obureastad, kukulinnud, ööpikud, rukkirägad, põldkanad, rotsused,

140 aasta eest

metstuiid, puurähnid, warrblased, külmatihased, kadagalinnud, paolinnud, lehelinnud, peastlased, lõood, wutid, sarapuulinnud, lina-weastrikud, kiwitikkud ja teised.

Soos elavad: partid, metsaned, kaakad, kured, roopirgud, lestjallgade seltsist. Warwasjallgo on rohkem nägo: koowid, küwid, tausad ja mõned muud. Mereeesard lestjala linnud on: luiged, lagled, wesikad, auulid, wiired, jõepardid, kalakaakad, ristlinnud, kossilad ja waeered. Warwaslinnud on: aragad ja rullid.

*

Elajatest kõigesuurem pahategija on rebane, nõnna kut iga peremees armastab omal ani pitta, mere ligidal elamise pärast, siis on jo rebasel poli elada. Et rebasid ja jänessid ei sigiks (ni) nõnna palju mitte, käiwad talumehed ja moisnikud neiid püssidega mahalaskmas, aga Koguwas ja Kõinastus püdassee neid wõrkudega ja koerdegä. Üle rebase ja jänesse on seal weel nirgid ja orawad. Tallwe on koa wana Joak Muhumaad oatamas (huint), aga suiks põgeneb ta sealt ära. Et midagid kahu kartta ei ole, laskwad Muhulased omad karjad (obused, weiiised ja sead) ilma karjusea jullgusega kewade wäljja. Põlldudel ja heinamatel on aad ümber (raudkiwidest tehitud), karjamoal on ikka wett, mere (h)ear ehk hallikad, selle pärast laskwad peremehed omad sälud ja mullika, keda kodu taris ei ole, kewade karjaruse ja sügise, kui külm akkab tula-wad loomad ise kogu.

*

Kiwidest on Muhumaa kaunist rikas. Igalpool põlldude peal on raudkiwid põlluarija tülik, aga mereeares (kalldal) on neiid õiete tublist, nõnna, et mõnes kohtas on suured pangad neist ülal, seiswad kõrges, et eemalt oatata õiete ilus on. Wahel on terwed kiwid, mis palljast littrist seiiswad. Neist raudkiwi rünkadest on suured: Koguwa sear, Tilla sear, Hauud sear, Wõrgo sear, Tammiski sear ja Ügopangad, üksnes Ügopangad on rahhkja kiwist, ta on kõige kõrgem merkallas Muhumaa kohhta. Seal ühes kohtas kalju sehes on suure-tüki kuuli airm, mis Hinnlismannid Krimi sõa aal ollid lasn, sest naad arwan selle ühe kõrgse linnawalli oln. Raudkiwi searde juures wee eares (mere sees) on mõned tükid Kassikullda leida. Se kiwi kassikulld on weesehest wäljja wõttes peaeugu uie punasewase karrwa, aga kui tetta katki wasariga lüja on, siis

on ta tina karrwa; suurt jõuudu ta tahab soaaja kattkilööma juures, aga tules ei sula ta mitte. Peäle selle on mere kaldal weel päewa-kiwid ja kõrwakiwid leida, palju merekairpa ja seateo kujusid. Mõnes kohhtas mere eäres ei ole midagid lahhtist asja, kus kallas pae kiwist seisab ja seal kohhtas mere pohi on sawwest, ehk unti sawwest. Kus pool mere kalldal raud kiwe on, seal on mere pohi liiwast. Se on kewade kannge tormiga sellgest nähe kuidas raud kiwid eätükide (jae-ea) peal Muhuse loonrites tulawad. Neid soadab Jumal meitele meite wenndea Soomlaste käest ehitamise taris. Raud-kiwidest tihasse Muhus elu sein-aalused (wundamendid), kiwi aad, ahu põrandad ja muud. Kiwis-aad on kõwad wastu pidama, on üks aid, mis 200 aastad ilma arimata paraeagus terwe seisab. Mere eaares on suured kiwid enamiste aga moal on koa mõned head purakad. Kõige suurem kiwi Muhus on Igi-kiwi; teine suur kiwi on Kulli kiwi. Nee mõlemad on koled oma suurusega, esimene on Iga küla kiwestus ja teine on Ekomäe ännä peal, se on õhhta pool Muhu moal.

*

Muhusoare keskelt käib kroonu sild läbi. Selle silla peale tuleb igast küljest palju teiisi sildu. Kroonu sild läheb õhhta poolt omingo poole, se on Wahtnast Kuiwastu. Kuiwastu on üks suur jäema koht Muhus: sõnna jäewad meremassinad seiisma, seal on iga sui Innlismanni, Soome, Lätti, Wene ja Eesti kaubalaewad kauplemas, naad wiiwad Muhust willja (otre, rukisi ja muud), liha, wõid, (ja) elajud ja kalu. Muhulastele ei tohi naad omalt maalt midagid tuwa. Muhulased peawad kõik kauba kaupmeste käest ostma, selle järel oatawad rüütliid, neiid on

Nii suuri metsloomi 140 aastat tagasi Muhus ei olnud.

Kalmer Saar

Kuiwastus 20. Peale seda on Kuiwastus tillegrafijaem ja posti jäem, seal on koa poistobused sõidu taris.

*

Kuiwastu silla otsast 3 wersta õhhta poole on Killo-kõirts, Killul on suur lubja ahi, kus paekiwidest luppja poletasse. Killult 4 wer. õhhta poole on Ellama kõirts, selle kõrsi juures on Ellama poed, kus kõrsster Kann kaupleb. Paramal käeel silda on Wene kirk ja kihelkonna koolimaja, kus Kann ja Oaw koolmestriteks on (õpetaja on wenelane). Kaudu Ellama mettsi ja kroonu männikud läheb sild otse kohe üle Soondajõe Soonda-külase, kis 2 wersta Ellamatt kauugel on. Wassakud kätt silla eaares on Luteruse külakoel, kus koolmeistriks üks Soonda küla poiss on, kes Kaarma Seminaaris õpen on. Jälle 3 wersta õhhta poole tuleb Liwä-kõirts. Selle kõrsi juures on 3 poodi. Wassakud kätt silda on Luteruse kirk, kus sakslane õpetajaks on. Selle kirgu tornnis on ennemuisteed Muhulaste sõa ristad. Natuke-moaad eemamale on Kaigu kihelkonna koeel, kus Eestlane koolmeistriks on (Kaarma Simenarist).

*

Üks werst kauugemal on Wiiraküla ja Suur kõirts. Jälle kolme wersta pärast tuleb kroonumets, selle metsataga, põhjatsi pool silda on Rinsi, wene, kirk kus õpetaja Meri Eestlane õpetajaks on. Kihelkonna koolmeistriid on nõnna samma Eestlased: Möllder ja Kees.

Kroonumetsa eartkaudu läheb sild 4 wersta, üks werst metsast õhhta poole seisab lõuuna pool silda Linnusse wana linn, se on üks kõrrge ümargune waill, siis läheb sild Rotsiware küläst läbi Wahtna kõrtsi ja Wähikwäin on käe. Wahiksest wäinast ei käi Massinad läbi, selle pärast ei ole Wahtnas koad kuid kauba laewu paljalt wahike laew, kedast uisuks nimetatse mis woo-

rid ja koik reisiwad üle wiib, siiskid on seal 10 rüütliid wahiks, wõeera moa kauba wäo pärast.

*

Muhus on 13 wallda. Neist on lõunatsi pool silda 6, nee on: Nurrmewald, Suur wald, Kirgu wald, Kansi wald, Ellama ja Norra (Pädaste) wald. Pohatsi pool silda on teised 7 wallda. Nee on: Kuiwastu, Wõlla, Kesse (kis laiidus elawad), Kappi, Tammse, Koguwa ja Kõinastu walld. Nende walldadel on igaihel oma walitseja, keda Talitajaks nimetatse, tetta walitsewad walla-mehed iga 3 oasta pärast. Iga wald jäotatse küladeks, kus koad oma wanam on, keda Külakupjaks kutsutse, küla jaotatse peretek.

Muhu küläde on: (lõuuna pool silda) Rotsiware, Nautse, Linnusse, Aljawa, siis on 4 küla, mis kroonu käsu järel saiid ehitatud, ne on: Suuremõisa, Nurme, Kansi ja Ellama küläde, Wana mõisa, Wiiraküla (mis silla ligidal on), Soonda (näanna sammuti silla eaares), Poaalijogu, Mäla, Raeegma, Mõega-küla, Nõme, Simisti, Oiina, Rässä, Obuku ja Wõiküla.

Põhjatsi pool silda on: Tusti, Wõlla, Lalli, Lehtmetsa, Päräse, Lõetsa, Wahtraste, Raugi, Leppiku, Targa, Männiku, Lewalõpma, Tupenurrme, Kallaste, Nõmküla, Pallasma, Mäe, Põitsi, Küläsema ja Tammse ja Kappi (mis mõisa maid said), Päelda, Painasse, Igaküla, ja Kõinastu ja Kesse. Üle üllse on Muhus, ilma Kesseta ja Kõinastuta 45 küla, mõnes külas elab peaeugu 400 inimest, Iga küla, Soonda ja Lõetsa on.

*

Kui mitu wallda, nii samma palju olli seal ennemuiste mõiisud, nüid aga on kõigist 3 tükki mis alles terwed on, sest et nee päris mõiisad on. (Kuiwastu, Wõlla ja Norra). Nendes walldades on inimesed kehawamad, kut kroonu walldades (se on omingu pool). Mõni mõiisa on tükkis ää ukkatud nägu: Rinsi, Ellama, Kappi, Kansi ja Ellama. Teistes mõiisates on aga pooled moad jäotud nägo: Suur mõiisa, Nurrme, ja Tammse.

Üle surrde küläde on Muhus weel palju üksikuid peresi; igas peres on peale ja alla 20 inimese ia igas külas on peale ehk alla 15 pere.

(järg tuleb edaspidi)

Eesti Kultuuriloo Arhiivist 1990. aastatel välja kirjutatud

Heikki Pauts

(EKLA f 149 m 41:12).

Muhu kiriku visitatsioonakt 5. juulist 1769

Tõlkinud ja kommentaaridega varustanud Eda Maripuu MUHU MUUSEUMIST

Uuel aastal jätkame eelmise aasta mais alustatud 1769. aasta kirikuvisitatsiooni protokollil avaldamist. See on kohane seda enam, et Liiva kiriku taaspühitsemisest pärast Põhjasõda möödub tänava 280 aastat. Ka järgmisel aastal on Liiva kirikul juubel, sest siis möödub viimasest taaspühitsemisest 25 aastat.

Pastori valdused

Mida kujutavad endast pastori valdused?

Tavakohaselt kasutab pastor pastoraadi hooneid, sisetulekuid mõisast ja talupoegade käest ning juhuslikud sisetulekud.

Kui palju maad on kirikumõisal?

Mõisamaa ja 3 ¼ adramaad talumaad.

Kui palju on pastoraadil küivi?

Kaigu põllul on 40 vakka vana mõodusüsteemi järele ja Liiva põllul on 35 vakka ja Liva leppa¹ põllul 38 vakka.

Kas kirikumõisal on heinamaid?

Jah,
WerravaJuris vähemalt 12 koormat

Langia ninna 4 koormat
Ahenda ninna 3 koormat
Woiba laid 12 koormat
Rangi 7 koormat
Piriso 12 koormat

Kas on ka puitu ja põletis-

¹ Levalõpme? Võib-olla pole selle paljuütleva nime etimoloogia hoopiski leiva ja selle lõppemisega seotud.

puud?

Puitu ei ole ja põletispuid jätkub hädapärast.

Kas on olemas karjamaad ja korralikud piirdeaiad?

Karjamaad on kogukondlikud ja aiaga piiratud.

Kui palju on pastoraadil talusid?

Kaheksa talu ja 1/4² tühja maad
Milliseid on koormisi ja millist tegu peavad talupojad tegema?

1767. aasta vakuraamatu kohaselt peavad nad aasta läbi poole adramaa eest 4 rakmepäeva nädalas tegema ja Jaagupipäevast Mihklipäevani 9 nädalat 4 jalapäeva nädalas, üks vakk rukist, üks vakk otra, üks lammas, 2 hane, 20 muna, 1,5 kedrust.

Kas härra pastor saab kõik ettenähtud koormised ja teokohustused täiel määral kätte?

Jah, välja arvatud ühelt (talupojalt - EM), kes on vaesunud.

Mida pastorihärrale iga mõisa ja talupoja poolt antakse?

Suuremõis annab 4 rubla 75 kopikat
Tamse 2 rbl 39 11/12 kop
Võlla 1 rbl 36 11/24 kop
Hellamaa 87 ½ kop
Kantsi 1 rbl
Ranna 70 kop
Rinsi 25 kop
Kapi 37 kop
Nurme 1 rbl 68 ½
Kuivastu 95 5/6 kop
Pädaste 4 tünni vilja (rukist või otra)

Kroonutalupoegadelt 1 riia vakk vilja adramaa kohta, Pädaste

² adramaad

talupoegadelt 2 vana³ külimittu vilja (otra või rukist - EM), pastoraadi talupoegadelt vastavalt vakuraamatule.

Korraldus.

Härrad mõisaomanikud peavad niipea, kui nad selle revisjoni vakuraamatu saavad, selle järgi preestri ees olevaid kohustusi täpsustama.

Millise mõõdu järgi mõis talupoegadelt vastavalt maa seadusele pastori jaoks maksu nõuab ja kas sellest on täpselt kinni peetud?

Seda tehakse riia mõõdu järgi.

Korraldus

Vaimulik peab talupoegadelt saadavat maksu saama mõisas riia mõõdu järgi ja ei tohi seda ise koguda.

Kas ühest talust maksab maksu ainult üks peremees või see, kes talu peremeheks on asunud?

Jah, kuna maks on talu pealt.

Kuidas on lahendatud maksu maksmine, kus talul on põllud mõisamaa peal?

Sellist olukorda siin ei esine.

Mida saab pastor kõrtsmikelt ja mõldritelt?

Ei saa midagi.

Mida annavad härra pastorile mõisa maa peal elavad saksa käsitöölised ja teised sakslased?

Vastavalt soovile.

Korraldus

Alamast soost sakslased peavad tulevikus pastorile maksma 20 kopikat aastas vastavalt kuning-

³ Kroonutalupojad 66 liitrit ja Pädaste eratalupojad umbes 18 liitrit.

likule määrusele, mis anti välja Carlsbergis 13. juulil 1693.

Mida saab pastor laulatuse, ristimise ja matuste eest?

Laulatuse eest üks vakk rukist ja paar sukki. Lapse ristimise eest 4 valget (höberaha)⁴ või 5 kopikat. Vana surnu matmise eest üks vakk rukist, noore inimese matmise eest üks vakk otra. Lapse, kes ei ole veel armulaual käinud, üks vakk kaera ja väikelapse matmise eest 1/2 vakka kaera.

Korraldus

Vaimulik peab nelikümmend naela või 4 külimittu vilja (rukist või otra) lapse ristimise iga korra eest ühe naela ja vana inimese matmise eest 40 naela või 4 külimittu vilja (rukist või otra) leeritamata inimese eest 20 naela või 2 külimittu vilja (rukist või otra); alla 10-aastase lapse eest 10 naela ehk 1 külimit vilja (rukist või otra). Kõik riia mõõtude järgi.

Kas pastorihärra kogub raha?

Ei kogu.

Kas kirikumõisa ja talupoegade maksud laekuvad korrapäraselt?

Jah.

Kas pastorihärra kohta on midagi kaevata?

Ei saksa ega mittesaksa kogudusel ei ole pastori vastu kaebuseid.

Kas härra pastoril on koguduse liikmete vastu mingeid kaebusi?

Ei ole.

⁴ Pärnu pastori A. Vesteringi sõnastikus on saksa keelse Weisseneni vasteks märgitud eesti keeles tibu (tibbo).

Palwe-koddasid ei olle kogguni Muhhu-maal, kui agga üks ainus kirrik.

Selle ülle üks laul.

Tahhame nüüd õppida,
Kuidas ellab Muhho-ma:
Piirdud ümber merre-weest
Toidab siiski mitto meest.
Kohhut kandvad kangest väest,
Sest et rahha otsas käest.
Agga holas perremees
Ellab röömsa ello sees.
Ei ta meel siin olle pahha,
Taal on vilja, taal on rahha;
Tännab siis, kui Jummal annab,
Et ta põld taal vilja kannab,
Wõttab naese, lastega
Ommad põllud harrida:
Ka ei wõtta ükski pä [päev]
Raisko minna temma käe

Kui ta istub söma-lauda,
Langeb jotik nalja hauda.
Tulleb jotik kõrtsist ärra,
Kuluks kaugelt temma kärä,
Et on teised temma warra
Üllekohtselt wõtnud ärra.
Astub wälja teiste seast,
Ütleb isse joobnud peast:
Ei mo tõ ja ello-murre
Lõppe enne, kui ma surre!
Muido tunnen ihho-pina
Kui ma ei saa saggel' wina;
Siis ma ollen römus mees
Kui on wiin mo ihho sees. +
*

Üks teine.

Nenda ellab Muhho-ma,
Kus keik rahwas holega
Töös ja mures ellab seal
Selle merre-sare peäl.
Kewade neil paljo nalga,

Süggise, siis makswad wõlga.
Kes ei tahha maksta wõlga,
Keppid riipswad selle selga;
Wöörmender, kohto-mees
Seiswad selle ukse ees,
Ütlewad: et maksa ärra!
Sedda sul ei anta pärra.
Eks se olle nenda tössi,
Se on ni kui krono assi;
Sedda sa kül sanud nähha,
Mis ni mitmel wöetud tehha:
Risuti keik ello-maja
Makseti, mis aitast waja. +
*

Weel üks.

Jurri tulli kõrtsist wälja,
Räkis paljo tühja nalja,
Teggi wimaks tühja kärä
Wandus tö ja teggo ärra.
Moisa junkur sedda kulis
Jurrit kõrtsist ärra hüdis.

Widi moisa talli ette
Anti seal ka keppid kätte.
Teised ütlid: wata Jurri!
Kuidas junkur nenda kurri:
Et sa tõstsid olle-topi,
Anti se eest sadda hopi:
Ollid römus kõrtsi toas,
Wiin ja ollut möllas peas.
Nüüd sa olled häbbi sees,
Silmad täis sul wallo-wees.
Enne wötsid lustis olla,
Moisast agga nuttes tulla.
Jurri ütles: kül on pahha,
Et nüüd andsin omma nahha.
Naer kül nüüd mo peäle tulleb
Agga kes ma-ilma sulleb.
Las nüüd olla, mis on olnud,
Wallust mul on kasso tulnud.
Väljakirjutused: Heikki Pauts
EKLA, f 192, M.B. 9:27 - C.W.
Freundlich. Muhho-maast. 1840.

Ainult vingugaasiandur avastab vingugaasi

Viimasel ajal on oluliselt kasvanud väljakutsed kiirbaile ja päästjatele, kus inimesed kurdavad teadmata põhjusel tekkinud halba enesetunnet, kerget iiveldust ja pearinglust. Alles hiljuti viidi Pärnumaal puuküttega kodust vingugaasimürgitusega haiglasse kaks inimest. Kõikide selliste juhtumite ühiseks jooneks on tulekahju tunnuste, suitsu ja leegi puudumine.

Käesoleva aasta alguses muutus vingugaasiandur kohustuslikuks kõikides elamistes, kus on korstnaga ühendatud gaasiseade, näiteks gaasiga veesoojendid. Enda heaolu ja tervise nimel aga soovitame vingugaasiandur paigaldada kõikidesse majapidamistesse, kus on ahiküte. Vingugaas on värvitu ja lõhnatu ning seetõttu inimene seda otseselt ei näe ega tunne. Ainus viis vingugaasi olemasolust ruumis aimu saada on paigaldada vingugaasiandur, mis annab häiret, kui ruumis on vingugaasitase ohtlikult kõrgele tõusnud. Tavapärasest suitsuandurist vingugaasi avastamisel abi ei ole.

Erinevalt suitsuandurist, mis paigaldatakse lakke, kinnitatakse vingugaasiandur umbes meetri kõrgusele põrandapinnast, samas tuleb selle paigaldamisel jälgida tootjapoolseid juhiseid.

Vingugaas tekib iga põlemisprotsessi käigus. Vingugaas ei pääse küttesüsteemist välja, kui küttekolle on korras, kütmissvõtted ja -materjal koldele sobilikud ning ruumi on tagatud puhta õhu juurdevool. Tähelepanelik tuleks olla, kui viimasel ajal on elamises vahetatud aknaid, ruumi tihendatud ning seetõttu võib olla vähenenud värsket õhu juurdevool. Kindlasti tuleb meelde jätta seegi, et küttekolde siibri sulgemisega ei tohi kiirustada. Tavapäraselt kipuvad seda tegema eakad, kuid sellisel tegutsemisel võib viia tõsise õnnetuseni.

Kui kahtlustate endal või avastate lähedasel vingumürgitusele viitavaid tunnuseid, helistage otsekohe hädaabinumbri 112. Vingumürgituse puhul tuleb tegutseda kiiresti, sest vingugaas takistab veres hapniku juurdevoolu, mistõttu aju ei saa normaalselt funktsioneerida. Seni kuni abiväed on teie poole teel, tuleb kannatanu viia ruumist välja võimalikult puhta õhu kätte.

Piret Seire

Lääne päästkeskuse ennetusbüroo nõunik

3. märtsil kell 18

PIMEKOHTINGU ÕHTUSÖÖK

Samsaras

Tead ju seda tunnet, kuidas igal peol istud vastamisi jälle nende samade nägudega, kellega räägid neid samu jutte mida alati: "Kuidas sul läheb?", "Lõpuks tuli see lumi ka maha!", "Lapsed on lasteaias, jah?"

Aitab küll sellest! Aeg on kohtuda uute inimestega ning rääkida teistsuguseid jutte!

3. märtsil toimub kohvikus Samsara õhtusöök, kuhu saabudes tõmbad loosiga endale laua, kuhu istud ning ühtlasi ka kaaslased, kellega terve õhtu jutustad, sööke ja muusikat jätta. Meie usume, et universum saadab sellel õhtul sinu lauda äripartneri, keda just praegu vajad, uue armastuse, kellest oled juba kuid veidraid unenägusid näinud, või vana sõbra, keda nägid viimati 9. klassi lõpupeol.

Tule nii, nagu sa oled!

Lisainfo peagi saadaval!

ADREM Soovid osta müüa kinnisvara või vajad hüva nõu?
www.adrem.ee
Võta ühendust: **Lauri Kolk**
Tel: +372 5191 2950,
lauri@adrem.ee
www.adrem.ee
Kõige ülevaatlikum info Muhumaa kinnisvarast! Adrem Kinnisvara tegutseb Saare maakonna kinnisvaraga juba aastast 2002!

Noppeid

Ärikad kimbutavad Kapi küla metsaomanikke ja püüavad nendega manipuleerida, et metsakinnistuid tingimata ära osta, möönab 26. jaanuari Saarte Hääl.

Muhulaste kavandatavast hiliskeskaegses stiilis roosi aiast pajat 26. jaanuari Meie Maa.

Muhu vallavanem Raido Liitnæe sai sõna 6. jaanuari Meie Maas.

Ole nähtav! Kanna helkurit jope, käekoti, varruka vms küljes.

Tehnoülevaatus

Teostame ka TRAKTORITE ülevaatus!

Tulekustuti taatlemine ja müük

Autode sisepesu

Autoremont

Kere, veermiku ja mootori remont

Varuosade tellimine

Sildade reguleerimine

Rehvitööd

Kerevenituspink

Diagnostika

Klaaside vahetus

Muruniidukite ja trimmerite hoiustamine ning hooldus

52 737 75 – alan@collester.ee

Ehitusteenused

Üldehitustööd, kanalisatsiooni- ja torutööd, elektritööd

Teehoovli teenus

Ekskavaator-laaduri teenus

JCB 4CX + erinevad kaevekopad + hüdrovasar

Transport (kraana + kallur)

Minitraktori teenus

Avant 520 + erinevad agregaadid

Sõelutud mulla, killustiku, liiva, paekivi ja raudkivi müük

Haagiste rent

50 675 02 –

paavo@collester.ee

Asume Soonda külas vanas laudakompleksis.

Hea metsaomanik!

Tänavune suur sademete hulk on põhjustanud kogu Euroopas metsamaterjalide hinna suure tõusu. Puidu kokkuostuhinnad on kerkinud lausa iga nädal. Võrdluseks võiks tuua paberipuu hinna, mis mõned aastad tagasi langes 20 euron. Täna on männi paberipuu hind tõusnud juba üle 40 euro tihumetri eest. Samuti on suure tõusu teinud kasepakk, mille hind sõltuvalt kvaliteedist küündib täna kuni 150 euron tihumetri. Tõusnud on ka kõigi teiste puuliikide hinnad.

Kui teil on soov metsa hooldada, siis on selleks praegu parim aeg. Võta meiega ühendust, vormistame dokumendid ja küll selleks ajaks on talv ka jõudnud. Meie eesmärgiks on olla metsaomanikele ühtseks müügikanaliks, et läbi suuremate koguste ja pikaajaliste lepingute saada ülestõõtatud puidule parim hind. Meilt saad kogu info erinevate partnerite ostuhinnast, vastuvõtutingimustest ja nõudlusest.

Muhu Varahaldusel on metsatööks vajalik tehnika saarel olemas, seega ei pea tegema lisakulutusi metsatehnika transpordiks, mille tellija kinni peaks maksma.

Oleme loonud Muhus tingimused, mille alusel on raide teostamiseks väljaspoolt tuljal keeruline paremat pakkumist koostada. Samuti võite kindlad olla, et peale metsatööde lõppu olemas Muhu saarel endiselt olemas. Valime tööde teostamiseks parima aja, et võimalikult vähe kahjustada pinnast ja taastame peale raide teostamist ka väljaveoteede endise olukorra.

Eelmisel aastal avasime Soonda külas saekaatri. Seeläbi saame teile pakkuda täisteenust raidest kvaliteetse saematerjali tootmiseni. Uue teenusena pakume hooval/freespingi teenust, mis võimaldab hoovaldada kuni 410 mm laiust ja kuni 260 mm paksust lauda. Samas on masin ka korralik frees, millega saab valmistada nii standardset kui eritellimusel tehtud freespuitu, liistudest põrandalaudadeni.

Head ja tegusat aastat soovides,

Erkki Noor

Muhu Varahalduse OÜ

Juhatusel liige

www.muhuvarahaldus.ee

Tel 50 97 679 või 53 00 25 20

Liiva Raamatukogus
näitus –

Eesti Vabariik 100

Piiri Taaskasutuskeskus
avatakse taas 1. märtsist.

Leisi UJUMA, igal kolmapäeval.
Buss väljub Liiva kiriku parklast,
osalustasu 5.50 / 3.50.

2. märtsil kell 19
KINOÕHTU
Hellamaa külakeskuses
(täpsem info peagi valla
kodulehel)

9. märtsil kell 19
MEHEDKÖÖGIS
Hellamaa külakeskuses
vajalik kohtade registreerimine
telefonil: 516 3773 (Tiina Jögi)

* Pakume **puulõhkumise-**
teenust halumasinaga, samas
müüa küttepuid. Tel. 5340 8138
Rein

Veautojuhi ja bussijuhi ameti- ja täiendkoolitus Kuressaares

Lp. kutseline autojuht!
Kui teil hakkab kutsetunnistuse

kehtivusaeg lõppema, siis olete oodatud osalema tõeliselt praktilisel ja
uuel tasemel autojuhi 35-tunnisel täiendkoolitusel Kuressaares.

Meie koolitused on kõik autojuhi töö- ja puhkeaja ning sõidumeerikute
süvaõppega.

Täiendkoolitus (35 tundi) toimub 15.–18.3.2018.

Ametikoolitus (70 tundi) alustajatele algab 15.3.2018.

Koolitajad: Lenno Pöder ja Priit Lilleorg AutoSert Kompetentsi-
keskusest.

Koolituse hind ühele kategooriale 168 eurot. Veoauto ja buss koos 204
eurot.

Ametikoolitus alustajatele 300 eurot.

Koolituse algus kell 9.00 aadressil Kohtu 22 Kuressaare Ametikool.

Registreerimiseks või lisainfo saamiseks helista meile julgelt telefonil
5886 7665 või külasta meie kodulehte: www.autosert.ee

Kirikuteated

EELK Muhu Katariina kogudus

Jumalateenistused toimuvad **iga
kuu teisel ja viimasel pühapäe-
val.**

Jumalateenistused armulauaga
**Muhu Hooldekeskuse kiriku-
ruumis kl 14:**

11. veebruaril: Pühapäev enne
paastuaega: Jumala armastuse
ohvritee;

25. veebruaril: Paastuaja 2.
pühapäev: Palve ja usk
Koguduse hooldajaõpetaja
Hannes Nelis, tel 529 1881
hannes.nelis@eelk.ee

EAÕK

Rinsi Jumalaema Kaasani
pühakuju kogudus

3. veebruaril kl 10 - Jumalik
liturgia.

Hellamaa Peetruse ja Pauluse
kogudus

17. veebruaril kl 10 - Jumalik
liturgia.

Teenib preester Toivo Treima,
tel 5635 0051; toivo@eoc.ee

IN MEMORIAM

Meie hulgast lahkusid

15. jaanuaril 87-aastane **Laine Ait.**
19. jaanuaril 96-aastane **Susanna Keert.**
22. jaanuaril 94-aastane **Olga Tarvis.**

Tunneme kaasa omastele!

Paastukuu juubilarid ja sünnipäevalapsed

Natalia Tamm	94 (3.3)
Vaike Kalbin	91 (21.3)
Luule Laanpuu	89 (20.3)
Herberdt Oidekivi	88 (25.3)
Virve Saarik	86 (24.3)
Helga Vapper	85 (22.3)
Helju Tuulik	84 (1.3)
Mihhail Hobustkoppel	84 (18.3)
Milvi Oidekivi	84 (26.3)
Meeli Oidekivi	83 (2.3)
Aivo Kabur	82 (7.3)
Alma Lõhmus	81 (11.3)
Heldi Schmuul	81 (21.3)
Lembi Saat	80 (23.3)
Virve Väärtnõu	80 (26.3)
Helju Randmets	75 (18.3)
Peeter Mölder	75 (26.3)

Jüri Peegel	70 (1.3)
Peeter Abe	70 (27.3)
Vassili Prii	70 (28.3)
Jüri Naaber	60 (27.3)
Toivo Paas	60 (27.3)
Erika Tuul	60 (30.3)

Palju õnne!

Märkus: kes ei soovi oma sünnipäeva avaldada, palume sellest märku
anda vähemalt kaks kuud enne, kuna Muhulane avaldab igas numbris mitte
algava, vaid järgmise kuu sünnipäevalapsed. **NB!** Uute nimekirjadega seoses
palun kontrollige üle, kas kõik toimib teie kunagiste soovide järgi.

Hellamaa Raamatukogus näitus "Eestlase lugemisvara 1918 – 1940" Ootame eksponaate!

Muhu Turismi Assotsiatsioon - Muhu Tourism Association

MUHU

The Island where time rests
Saar, kus aeg puhkab

TÖÖPAKKUMINE MUHU TURISMI KOORDINAATORILE

MTÜ Muhu Turismi Assotsiatsioon otsib koostööd ettevõtjaga,
kes tunneb ja armastab Muhumaad, soovib teha tõhusat koostööd meie liikmete
vahel ning hallata ka turismiinfopunkti Liival.

Eesmärgiks on aastaringne Muhu turismiteenuste koordineerimine ja
vahendamine külastajatele. Soovitav on turismialane töökogemus, hea
suhtlemisoskus, arvuti- ja võõrkeelteoskus ning projektikirjutamise kogemus.

Omaltpoolt pakume vahendustasusid, osalemist juhatusetöös ning meie liikmete
esindamist nii Saaremaal kui ka mõnel tähtsamal turismimessil.

Palume ühendust võtta e-posti teel info@muhu.info või telefonil +372 5034237
Ootame vastust enne 20. veebruarit 2018. a.

Muhu Turismi Assotsiatsiooni kuulub üle 25 ettevõtja.
Meie sõbralik meeskond ootab sind!

Märtsi Muhulase materjalid on teretulnud **28. veebrari** õhtuni.

Toimetab Anu Pallas,
tel: 52 28 929, e-post: muhulane@muhu.ee
Muhulane ilmub kord kuus.
Internetis www.muhu.ee
Trükkinud Saaremaa Trükikoda 450 eks.
Hind 30 eurosent